

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NÔNG VĂN DŨNG

THƯƠNG MẠI VÀ DỊCH VỤ TỈNH LẠNG SƠN
TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986 – 2010)

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LỊCH SỬ

Thái nguyên, 2012

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NÔNG VĂN DŨNG

THƯƠNG MẠI VÀ DỊCH VỤ TỈNH LẠNG SƠN
TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986 – 2010)

Chuyên ngành: Lịch Sử Việt Nam

Mã ngành: 60.22.54

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Hoàng Ngọc La

Thái nguyên, 2012

LỜI CẢM ƠN

Trước hết tác giả luận văn xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới các thầy cô giáo trong tổ Lịch Sử Việt Nam khoa Lịch Sử trường Đại Học Sư Phạm Đại Học Thái Nguyên, Đặc biệt là thầy giáo hướng dẫn khoa học Tiến Sĩ Hoàng Ngọc La đã chỉ bảo tận tình, động viên khích lệ tác giả trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Trong thời gian thực hiện luận văn, Tác giả đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của Tỉnh uỷ, UBND tỉnh Lạng Sơn, sở Công thương Lạng Sơn, sở văn hóa, thể thao và du lịch Lạng Sơn, sở Giao thông vận tải Lạng Sơn cùng các ban ngành, đoàn thể trong tỉnh Lạng Sơn đã cung cấp tư liệu, để tác giả hoàn thành luận văn. Tác giả xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ quý báu đó .

Cuối cùng tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngàytháng năm 2012

Tác giả luận văn

Nông Văn Dũng

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu, kết quả nêu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận văn

Nông Văn Dũng

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cảm ơn	
Lời cam đoan	
Mục lục	i
Danh mục các bảng	iii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TÌNH HÌNH KINH TẾ THƯƠNG MẠI VÀ DỊCH VỤ	
TỈNH LẠNG SƠN TRƯỚC THỜI KÌ ĐỔI MỚI 1986.....	7
1.1. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên	7
1.2. Tiềm năng phát triển kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn	9
1.2.1. Tiềm năng phát triển kinh tế thương mại	9
1.2.2. Tiềm năng phát triển dịch vụ	14
1.3. Tình hình thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trước 1986	20
Chương 2: KINH TẾ THƯƠNG MẠI VÀ DỊCH VỤ TỈNH LẠNG	
SƠN TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986-2010)	23
2.1. Chủ trương chính sách của Đảng, nhà nước và của tỉnh Lạng Sơn đối với kinh tế thương mại và dịch vụ trong thời kì đổi mới	23
2.1.1. Chủ trương, chính sách của Đảng và nhà nước ta với thương mại và dịch vụ	23
2.1.2. Quan điểm chỉ đạo thương mại và dịch vụ của Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn thời kì đổi mới.....	25
2.2. Kinh tế thương mại của tỉnh Lạng Sơn trong thời kì đổi mới (1986-2010)	26
2.2.1. Trong những năm đầu thực hiện đổi mới (1986 – 1990)	26
2.2.2. Trong việc thực hiện cương lĩnh xây dựng đất nước và chiến lược phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn (1991 – 1995).....	34
2.2.3. Trong sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa (1996 – 2010)	45

2.3. Kinh tế dịch vụ.....	62
2.3.1. Dịch vụ du lịch	62
2.3.2. Dịch vụ vận tải.....	67
Chương 3: TÁC ĐỘNG CỦA KINH TẾ THƯƠNG MẠI VÀ DỊCH VỤ ĐỐI VỚI KINH TẾ - XÃ HỘI TỈNH LẠNG SƠN TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI.....	72
3.1 Tác động của kinh tế thương mại và dịch vụ đối với sự phát triển kinh tế tỉnh Lạng Sơn trong thời kỳ đổi mới.....	72
3.1.1. Kinh tế thương mại và dịch vụ tác động mạnh đến chuyển dịch cơ cấu kinh tế tỉnh Lạng Sơn	72
3.1.2. Tác động của kinh tế thương mại và dịch vụ đối với sản xuất nông nghiệp và chăn nuôi	73
3.1.3. Tác động của kinh tế thương mại và dịch vụ đối với sản xuất công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp	77
3.2 Tác động của kinh tế thương mại và dịch vụ đối với xã hội tỉnh Lạng Sơn trong thời kỳ đổi mới	78
3.2.1. Kinh tế thương mại và dịch vụ tạo thêm nhiều việc làm, tác động đến cơ cấu lao động	78
3.2.2. Kinh tế thương mại và dịch vụ làm cho quá trình đô thị hóa ngày càng nhanh.....	79
3.3. Tác động tiêu cực không mong muốn của kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trong thời kỳ đổi mới	81
KẾT LUẬN.....	91
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	95
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG

	<i>Trang</i>
Biểu 2.1. Một số mặt hàng bán lẻ chủ yếu thời kỳ 1986 – 1990	29
Biểu 2.2 Tình hình xuất khẩu một số mặt hàng ở Lạng sơn thời kì 1986 – 1990	33
Biểu 2.3. Mặt hàng chủ yếu do thương nghiệp quốc doanh và hợp tác xã bán ra	36
Biểu 2.4: Cơ cấu tổng mức bán lẻ hàng hoá và dịch vụ theo thành phần kinh tế giai đoạn 2001 - 2005 [18, tr.4]	47
Biểu 2.7: Tổng mức bán lẻ hàng hoá và dịch vụ theo thành phần kinh tế giai đoạn 2006 - 2010 [21, tr.239]	51
Biểu 2.9: Kim ngạch xuất nhập khẩu qua địa bàn tỉnh thời kỳ 2001-2005	57
Biểu 2.10: Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam sang Trung Quốc thời kỳ 2001-2005 [60, tr.5]	58
Biểu 2.11: Các mặt hàng nhập khẩu chủ yếu của Việt Nam từ Trung Quốc [60, tr.5]	59
Biểu 2.12: Kim ngạch xuất nhập khẩu qua địa bàn tỉnh thời kỳ 2006-2010 [63, tr.25-26]	60
Biểu 2.13: Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam sang Trung Quốc thời kỳ 2006-2010 [63, tr.26]	61
Biểu 2.14 Hiện Trạng khách du lịch đến Lạng Sơn và các tỉnh phụ cận Thời kỳ 1993 – 1996	62
Biểu 3.1 Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của địa phương	75

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Đại thắng mùa xuân năm 1975 với đỉnh cao là chiến dịch Hồ Chí Minh, đã giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất tổ quốc. Thắng lợi đã mở ra thời kì phát triển mới của lịch sử dân tộc, cả nước đi lên xã hội chủ nghĩa thực hiện nhiệm vụ xây dựng đất nước và bảo vệ tổ quốc.

Từ 1986, Đảng ta thực hiện đổi mới trên tất cả các lĩnh vực, trong đó có đổi mới về thương mại và dịch vụ. Sự đổi mới đã góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội của cả nước nói chung và tỉnh Lạng Sơn nói riêng có bước phát triển mạnh mẽ tạo thế và lực để nước ta vững bước vào thời kì công nghiệp hóa hiện đại hóa.

Lạng Sơn là một tỉnh miền núi biên giới, có nhiều cửa khẩu thông thương với Trung Quốc, có các tuyến đường sắt, đường bộ rất thuận lợi và nằm trong hành lang kinh tế Nam Ninh - Lạng Sơn – Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh, là một trong những cầu nối quan trọng giữa hai thị trường rộng lớn Trung Quốc với ASEAN. Trong những năm thực hiện đổi mới đã có sự phát triển vượt bậc về kinh tế nhất là ngành thương mại và dịch vụ.

Thực hiện chủ chương “*Mở cửa biên giới*” ngày 02/05/1989 của Ban Bí thư trung ương Đảng. Đảng bộ Lạng Sơn đã chỉ đạo nhân dân toàn tỉnh thực hiện đổi mới trong cách nghĩ và cách làm, ưu tiên và tập trung mọi tiềm lực phát triển kinh tế cửa khẩu, chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo đúng hướng, chú trọng phát triển kinh tế thương mại và dịch vụ đưa ngành kinh tế này trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh.

Sau 24 năm thực hiện đường lối đổi mới (1986-2010) nhân dân Lạng Sơn đã đạt được nhiều thành tựu to lớn, kinh tế thương mại và dịch vụ đã phát huy được thế mạnh và tiềm lực của tỉnh biên giới. Ngày nay kinh tế thương

mại và dịch vụ không chỉ được các hoạt động kinh tế và các nhà kinh tế quan tâm mà ngay cả lịch sử và văn hóa cũng đặc biệt quan tâm, chính vì lẽ đó tôi đã chọn đề tài “*Thương mại và dịch vụ Lạng Sơn trong thời kì đổi mới (1986-2010)*” làm luận văn thạc sĩ lịch sử.

Nội dung chính của luận văn tái hiện lại bức tranh sinh động về sự phát triển kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trong thời kì đổi mới từ giai đoạn (1986 – 2010).

Luận văn góp phần khẳng định sự đúng đắn trong chủ trương, đường lối đổi mới của Đảng và nhà nước thông qua việc nghiên cứu thực tế thực hiện đường lối đổi mới ở một địa phương miền núi biên giới. Đồng thời nghiên cứu đề tài này sẽ góp phần cung cấp thêm tư liệu cho việc nghiên cứu, biên soạn, giảng dạy lịch sử địa phương cũng như góp phần giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa tốt đẹp của nhân dân các dân tộc tỉnh Lạng Sơn.

Xuất phát từ lí do trên tôi chọn vấn đề nghiên cứu: “*Kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trong thời kỳ đổi mới (1986-2010)*” làm đề tài luận văn thạc sĩ của mình.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Vấn đề đổi mới và phát triển kinh tế xã hội nói chung, kinh tế thương mại và dịch vụ nói riêng được nêu lên thành đường lối mang tính định hướng trong các văn kiện của Đảng và Nhà Nước như văn kiện Đại Hội Đảng toàn quốc lần thứ VI (1986), VII (1991), VIII(1996), IX(2001), X(2006). Các cuốn sách “*Đổi mới là đòi hỏi bức thiết của nhà nước và của thời đại*” của đồng chí Trường Chinh, Nhà xuất bản sự thật, Hà Nội, 1987; “*Đổi mới sâu sắc và toàn diện trên mọi lĩnh vực*” của đồng chí Nguyễn Văn Linh, Nhà xuất bản sự thật, Hà Nội, 1987; “*Sự nghiệp đổi mới và chủ nghĩa xã hội*” của đồng chí Đỗ Mười, Nhà xuất bản sự thật, Hà Nội, 1992... Các văn kiện của Đảng cũng như các cuốn sách của các nhà lãnh đạo Đảng và Nhà nước đã nêu lên những yêu cầu, định hướng đổi mới kinh tế xã hội của nước ta.

Tác phẩm “*Năm vừng đường lối cách mạng xã hội chủ nghĩa tiến lên xây dựng kinh tế địa phương vững mạnh*” của đồng chí Lê Duẩn, Nhà xuất Bản sự thật, Hà Nội, 1968 đã nói rõ vị trí, vai trò của kinh tế địa phương đối với sự phát triển kinh tế đất nước thời kì đổi mới.

Liên quan đến vấn đề kinh tế xã hội nói chung, kinh tế thương mại và dịch vụ nói riêng trong thời kì đổi mới đã thu hút sự quan tâm của nhiều nhà khoa học, một số kết quả nghiên cứu đã được công bố như: “*Lịch sử Việt Nam từ năm 1975 đến nay – Những vấn đề lí luận và thực tiễn của chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*”, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội, 1998; “*Đổi mới kinh tế - xã hội thành tựu, vấn đề và giải pháp*” của Phạm Xuân Nam, Nhà xuất bản khoa học xã hội, Hà Nội, 1991.

Kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trong thời kì đổi mới được đề cập trong hệ các văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh và các nghị quyết của Tỉnh ủy từ 1986 đến năm 2010, trong đó nêu lên những thành tựu hạn chế của kinh tế thương mại và dịch vụ.

Báo cáo tổng kết hàng năm của Ủy ban nhân dân tỉnh Lạng Sơn từ 1986 đến năm 2010 đã nêu lên những kết quả đạt được về các hoạt động trong lĩnh vực kinh tế thương mại và dịch vụ như tình hình nội thương và ngoại thương; tình hình phát triển của các dịch vụ.

Tài liệu niên giám thống kê của Cục thống kê tỉnh Lạng Sơn đã cung cấp những số liệu trong quá trình xây dựng và phát triển của tỉnh Lạng Sơn về kinh tế thương mại và dịch vụ, tuy chưa thật đầy đủ song đã phản ánh được những nội dung cơ bản tình hình kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh Lạng Sơn trong thời kì đổi mới (1986 – 2010).

Cuốn “*Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1955 - 1985)*” và “*Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1986 - 2000)*” đã nêu lên một cách tổng quát về sự phát triển kinh tế thương mại và dịch vụ tỉnh trong những năm trước và trong thời kì đổi mới.